

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ТЕРОРИСТИЧНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Балибіна А.Р.,

студентка 5 курсу

Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого

Соколовський М.В.,

доцент

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Балибіна А.Р., Соколовський М.В. Проблемні питання досудового розслідування терористичних кримінальних правопорушень: сучасний стан та перспективні напрями наукових досліджень.

Тероризм, терористичні кримінальні правопорушення в наше сьогодення займають особливе місце в нашій країні. Це злочин, який не лише руйнує життя та інфраструктуру, але й підриває фундаментальні принципи суспільної безпеки та стабільності. В умовах гібридної війни та постійних загроз, які виходять з боку агресора, терористичні акти стають інструментом для дестабілізації ситуації в Україні, поширення паніки та підриву довіри до державних інституцій. В Україні, яка переживає складний період своєї історії, терористичні акти є не лише злочинами проти окремих осіб, але й актами агресії проти всієї держави та її народу.

Тому у статті детально досліджено актуальні проблеми досудового розслідування терористичних кримінальних правопорушень, з акцентом на складнощі нормативно-правового регулювання цього виду злочинів. Особливу увагу приділено аналізу динаміки терористичної загрози в Україні, її впливу на безпеку громадян і держави, а також еволюції методів терористичної діяльності.

У межах наукового дослідження проаналізовано ключові труднощі, з якими стикаються працівники правоохоронних органів під час розслідування терористичних злочинів. Розглядаються проблеми збирання доказів у складних умовах, протидії дезінформації та інформаційним загрозам, а також необхідність адаптації до нових методів терористичної діяльності, включаючи кібертероризм та використання цифрових технологій.

Окремо розглянуто сучасні технології, що використовуються в міжнародній практиці для ефективного розслідування терористичних злочинів. Це може бути використання сучасних систем відеоспостереження і біометричної ідентифікації особи, технологія зворотно-розсіяного рентгенівського випромінювання та застосування роботів і радарів, а саме три роботизовані системи китайського виробництва, розроблені для боротьби з тероризмом. У статті запропоновано рекомендації та підходи, які спрямовані на вдосконалення роботи правоохоронних органів, зокрема впровадження інноваційних методів розслідування, удосконалення нормативно-правової бази з урахуванням сучасних викликів та підвищення кваліфікації фахівців.

Ключові слова: тероризм, громадська безпека, проблематика розслідування, досудове розслідування, терористичне кримінальне правопорушення.

Balybina A.R., Sokolovsky M.V. Problematic issues of pre-trial investigation of terrorist criminal offenses: current state and promising directions of scientific research.

Terrorism, terrorist criminal offenses in our present day occupy a special place in our country. This is a crime that not only destroys life and infrastructure, but also undermines the fundamental principles of public security and stability. In the conditions of hybrid war and constant threats emanating from the aggressor, terrorist acts become a tool for destabilizing the situation in Ukraine, spreading panic and undermining trust in state institutions. In Ukraine, which is experiencing a difficult period in its history, terrorist acts are not only crimes against individuals, but also acts of aggression against the entire state and its people.

Therefore, the article examines in detail the current problems of pre-trial investigation of terrorist criminal offenses, with an emphasis on the complexities of regulatory and legal regulation of this type of crime. Special attention is paid to the analysis of the dynamics of the terrorist threat in Ukraine, its impact on the security of citizens and the state, as well as the evolution of methods of terrorist activity.

The scientific research analyzes the key difficulties faced by law enforcement officers during the investigation of terrorist crimes. The problems of collecting evidence in difficult conditions, countering disinformation and information threats, as well as the need to adapt to new methods of terrorist activity, including cyberterrorism and the use of digital technologies, are considered.

Separately, modern technologies used in international practice for the effective investigation of terrorist crimes are considered. This may include the use of modern video surveillance systems and biometric identification of a person, backscattered X-ray technology and the use of robots and radars, namely three robotic systems of Chinese production, developed to combat terrorism. The article proposes recommendations and approaches aimed at improving the work of law enforcement agencies, in particular the introduction of innovative investigation methods, improving the regulatory framework taking into account modern challenges and improving the skills of specialists.

Key words: terrorism, public safety, investigation issues, pre-trial investigation, terrorist criminal offense.

Постановка проблеми. Терористичні кримінальні правопорушення є однією з найбільших загроз національній та міжнародній безпеці. В умовах гібридної війни та підвищеної терористичної активності сучасне суспільство стикається із викликами, які потребують ефективних механізмів запобігання, виявлення та розслідування таких злочинів. Проблеми, що виникають на етапі досудового розслідування терористичних правопорушень, зумовлені складністю самого феномену тероризму, недосконалістю законодавчої бази та недостатньою адаптованістю методів розслідування до сучасних реалій. Саме тому дослідження цієї теми є важливим як з теоретичної, так і практичної точок зору.

Стан опрацювання. Проблематиці досудового розслідування терористичних кримінальних правопорушень в різні часи присвятили свої наукові роботи такі вчені, як: В.В. Мокляк «Сучасний стан наукового дослідження терористичної діяльності в Україні» [1], О.О. Дудоров та Д.О. Калмиков «Злочини проти громадської безпеки, безпеки виробництва, безпеки руху та експлуатації транспорту: особливості кваліфікації» [2], А.В. Мовчан та М.А. Мовчан «Використання новітніх технологій для попередження терористичних загроз» [3], В.Ю. Попов «Щодо проблеми протидії тероризму в Україні» [4], В.П. Ємельянов, В.Ф. Антипенко та інші.

Мета статті полягає у виявленні основних проблемних питань, які виникають під час досудового розслідування терористичних кримінальних правопорушень, аналізі сучасного стану їх розв'язання та визначенні перспективних напрямів для подальших наукових досліджень і вдосконалення практичної діяльності.

Виклад основного матеріалу. В Україні безпека людини визнана однією з найвищих соціальних цінностей, як зазначено у частині першій статті 3 Конституції України [5]. Громадська безпека є одним з основних завдань Кримінального кодексу України (стаття 1). У його Особливій частині виділено окремий розділ, присвячений відповідальності за посягання на цей об'єкт, а саме розділ IX «Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки» [6].

У прийнятих останнім часом міжнародних конвенціях, спрямованих на протидію тероризму, проявляється чітка тенденція до розширення кола діянь, які рекомендується піддати криміналізації у національних законодавствах. Особливо примітними є Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом від 27 січня 1977 року, Міжнародна конвенція про боротьбу із захопленням заручників від 17 грудня 1979 року, Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму від 9 грудня 1999 року, Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму від 16 травня 2005 року, Додатковий протокол до Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму, підписаний Україною 28 жовтня 2015 року. У зв'язку з цим? у сфері правового забезпечення протидії тероризму в Україні зроблено чимало. Так, у Кримінальному кодексі України, прийнятому 5 квітня 2001 року, у ст. 258 встановлена відповідальність за вчинення терористичного акту, а Законом України від 20 березня 2003 року № 638-ІУ «Про боротьбу з тероризмом» передбачені основні організаційно-правові засоби протидії терористичним проявам [7].

Згідно зі статтею 1 Законом України «Про боротьбу з тероризмом», тероризм тлумачиться як суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей. В цій же статі є визначення терористичного акту, це злочинне діяння у формі застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, відповідальність за які передбачена статтею 258 Кримінального кодексу України. У разі, коли терористична діяльність супроводжується вчиненням злочинів, передбачених статтями 112, 147, 258-260, 443, 444, а також іншими статтями Кримінального кодексу України, відповідальність за їх вчинення настає відповідно до Кримінального кодексу України [7].

Основним об'єктом терористичного акту є громадська безпека, яка включає стан захищеності суспільства, окремих осіб, майна та критично важливих інфраструктур від загроз терористичних дій. Додатковими об'єктами можуть бути життя та здоров'я людей, майно, довкілля, міжнародний мир і безпека.

Об'єктивна сторона терористичного акту проявляється у двох основних формах: 1) вчинення небезпечних дій: це може бути застосування зброї, здійснення вибуху, підпалу чи інших дій, що створюють загрозу для життя або здоров'я людей, спричиняють значну майнову шкоду чи інші тяжкі наслідки; 2) погроза вчинення таких дій: вираження наміру застосувати зазначені засоби, що викликає страх і небезпеку серед населення або в окремих осіб.

Суб'єктивна сторона терористичного акту характеризується умисною виною у формі прямого умислу, а також обов'язковою ознакою є наявність спеціальної мети – порушення громадської безпеки; залякування населення; провокації воєнного конфлікту, міжнародного ускладнення; вплив на прийняття рішень чи вчинення або невчинення дій органами державної влади чи органами місцевого самоврядування, службовими особами цих органів, об'єднаннями громадян, юридичними особами; привернення уваги громадськості до певних політичних, релігійних чи інших поглядів винного.

Суб'єктом злочину є фізична осудна особа, яка досягла 14-річного віку.

Слід зауважити, що здійснення терористичного акту може бути засобом вчинення інших злочинів, таких як: посягання на життя державного чи громадського діяча (ст. 112 КК України); дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади (ст. 109 КК України); посягання на територіальну цілісність і недоторканність України (ст. 110 КК України); перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань (ст. 1141 КК України); захоплення заручників (ст. 147 КК України); напад на об'єкти, на яких є предмети, що становлять підвищену небезпеку для оточення (ст. 261 КК України); угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна (ст. 278 КК України); застосування зброї масового знищення (ст. 439 КК України); посягання на життя представника іноземної держави (ст. 443 КК України) тощо [8, с. 47].

Згідно з законом № 170-V від 21.09.2006, законом № 2258-VI від 18.05.2010 та законом № 2997-IX від 21.03.2023 Кримінальний Кодекс України було доповнено новими статтями 258⁻¹-258⁻⁶, а саме ст. 258⁻¹ втягнення у вчинення терористичного акту, ст. 258⁻² публічні заклики до вчинення терористичного акту, ст. 258⁻³ створення терористичної групи чи терористичної організації, ст. 258⁻⁴ сприяння вчиненню терористичного акту, проходження навчання тероризму, ст/ 258⁻⁵ фінансування тероризму та ст. 258⁻⁶ перетинання державного кордону України з терористичною метою.

У Глобальному індексі тероризму (Global Terrorism Index – GTI) позиція України зазнавала значних змін у різні роки, що відображає рівень терористичної загрози в країні. У 2013 році Україна займала 51-ше місце, але після початку збройної агресії Російської Федерації позиція стрімко погіршилася: у 2015 році країна піднялася на 12-те місце, у 2016 – на 11-те, у 2017 – на 17-те, а у 2018 – на 21-ше. Найвищий рівень терористичної небезпеки спостерігався у 2015–2018 роках.

Згодом, до 2020 року, Україна опустилася на 36-те місце, у 2023 році – на 73-тє. Проте після початку повномасштабного вторгнення у 2022 році позиція знову змінилася: у 2024 році Україна піднялася на 54-те місце, що є значно вищим показником у порівнянні з попередніми роками. Ці зміни демонструють вплив як активної фази військових дій, так і терористичних загроз на ситуацію в країні [9].

У діяльності слідчого у рамках розслідування терористичних актів, як свідчить слідча практика, існують певні об'єктивні труднощі. Зокрема до таких відноситься: пошук слідів, залишених злочинцем, який нерідко є неможливим, оскільки вибух повністю їх знищує (85%); напад страху у свідків та постраждалих осіб, що зводить до запам'ятовування власне ефекту вибуху, а не підозрюваних (55%); складність доведення причетності підозрюваного до вчинення злочину за наявності дистанційного управління вибухом або у зв'язку із проведенням його з використанням часового таймеру чи спеціальної закладки (розтяжки) (45%); значна кількість (обсяг) слідчих (розшукових) дій та пошукових заходів (66%) [10, с. 108].

Найбільшими типовими версіями, які висувалися у кримінальних провадженнях щодо вчинених терористичних актів, останніми роками були: терористичний акт із метою залякування громадян (населення окремого регіону) (55%); терористичний акт із метою фізичного знищення державних чиновників чи громадських діячів, пов'язаних із їх діяльністю (34%); терористичний акт із метою переміщення сфер впливу в економіці чи політиці (22%); терористичний акт із мотивів національної, релігійної ненависті чи ворожнечі (17%); терористичний акт із корисних мотивів (15%), помсти (12%) чи хуліганських мотивів (9%); терористичний акт у процесі конфліктів кримінальних осіб (10%) [10, с. 118].

Досудове розслідування терористичних правопорушень є складним і багатогранним процесом, який пов'язаний із численними проблемами, що виникають на різних етапах. Ефективність розслідування значною мірою залежить від злагодженості дій правоохоронних органів. Проте на практиці виникає низка проблем, серед яких:

- недостатня підготовка слідчих щодо специфіки розслідування терористичних злочинів;
- відсутність чітких узгоджених дій між правоохоронними органами на початкових етапах розслідування;
- терористичні злочини часто плануються та виконуються в умовах суворої секретності, що ускладнює збирання доказів;
- недостатнє забезпечення технічними засобами для відстеження цифрових слідів, аналізу вибухових речовин чи перехоплення комунікацій;
- неможливість прибути на місце злочину, так як, велика кількість була проведена на тимчасово окупованій території.

Українське законодавство в частині боротьби з тероризмом потребує суттєвого вдосконалення. Зокрема:

- недосконалість норм Кримінального кодексу щодо терористичних злочинів, відсутність окремого розділу для їх регулювання;
- нечітке визначення понять «тероризм» та «терористичний злочин»;
- відсутність кримінальної відповідальності за пропаганду тероризму чи кібертероризм.

Вирішення зазначених проблем вимагає комплексного підходу, який включає:

- оновлення нормативно-правової бази. Терористичні методи змінюються та стають більш витонченими. Наприклад, зростання кібертероризму, фінансування тероризму через криптовалюти або використання безпілотників. Законодавство має бути актуальним і враховувати ці реалії. Також, деякі злочини, пов'язані з тероризмом, наприклад, підбурювання до тероризму, ідеологічна пропаганда, можуть бути недостатньо врегульованими, тому доповнення ККУ допоможе охопити ці аспекти;

- чітке визначення понять. В Кримінальному кодексі України (ККУ) на сьогодні основна увага приділяється саме терористичному акту (ст. 258 ККУ), тоді як такі поняття, як «тероризм» чи «терористичний злочин», не мають чіткого визначення у самому кодексі. Це може створювати плутанину, особливо при кваліфікації злочинів;

- закріплення терміну «терористичний злочин»: У кримінальному кодексі можна створити окремий розділ або підрозділ, присвячений саме терористичним злочинам. Це дозволить класифікувати широкий спектр дій, які пов'язані з тероризмом: підготовку, участь у терористичних організаціях, фінансування тероризму, сприяння тероризму тощо;

- уніфікація з іншими законами. Зміни до ККУ мають враховувати положення Закону України «Про боротьбу з тероризмом». Наприклад, цей закон уже дає визначення тероризму, але його потрібно гармонізувати з ККУ;

- впровадження сучасних інструментів розслідування та навчання слідчих;

- забезпечення оперативності у формуванні слідчо-оперативних груп. Тільки за умов системного вдосконалення законодавства та організації роботи правоохоронних органів можливо забезпечити ефективну боротьбу з тероризмом та мінімізувати загрози для громадської безпеки.

Україна має можливість використати міжнародний досвід для підвищення ефективності боротьби з тероризмом. Основні механізми інтеграції міжнародних підходів включають:

- обмін інформацією з іншими країнами для виявлення загроз і осіб, пов'язаних із терористичною діяльністю;

- використання міжнародних угод для притягнення винних до відповідальності відповідно до правових стандартів;

- участь у спільних операціях із залученням українських спеціалістів, що дозволяє отримувати практичний досвід і застосовувати передові методики;

- налагодження партнерств із міжнародними організаціями для реалізації спільних проєктів і залучення ресурсів.

Протидія тероризму передбачає, зокрема, впровадження новітніх методів і засобів оперативно-розшукової діяльності з метою своєчасного виявлення та припинення злочинів, пов'язаних із терористичною діяльністю; використання сучасних систем відеоспостереження і біометричної ідентифікації особи, застосування роботів і радарів; удосконалення методик та алгоритмів пошуку й обробки інформації стосовно осіб, причетних до терористичної діяльності, джерел фінансування тероризму, шляхом здійснення аналізу контенту в мережі інтернет, у тому числі в так званій «тіньовій частині мережі інтернет (DarkNet)» [3].

Система біометричного спостереження та пошуку дозволяє автоматизувати процес ідентифікації осіб серед великого потоку людей. Її основна функція полягає у зчитуванні зображень із камер відеоспостереження та їхньому аналізі шляхом порівняння з базами даних, які містять інформацію про осіб, що перебувають у розшуку. Після отримання зображення система передає його на сервери, оснащені алгоритмами розпізнавання, де в режимі реального часу проводиться швидкісна перевірка. Процес триває долі секунди, протягом яких зображення зіставляється з фотографіями осіб, що розшукуються

за підозрою в терористичній діяльності, скоєнні злочинів або правопорушень. У разі виявлення збігу між зображенням, отриманим із камери, та даними бази, система автоматично сповіщає відповідний правоохоронний орган. Таким чином, система виконує низку важливих завдань, зокрема ідентифікацію осіб у потоках людей, пошук у відеоархіві, а також аналіз баз даних, що включають фотозображення та персональні дані. Це суттєво підвищує ефективність боротьби з тероризмом і правопорушеннями [3].

Одним із сучасних напрямів посилення протидії терористичним загрозам є використання бойових роботів. На міжнародній конференції World Robot-2015 у Пекіні були представлені три роботизовані системи китайського виробництва, розроблені для боротьби з тероризмом. Їх створенням займалася компанія HIT Robot Group із Харбіна. Перший робот виконує роль хіміка-розвідника та сапера. Його основним завданням є виявлення отруйних і вибухових речовин, після чого інформація оперативно передається до спеціальних підрозділів. Другий робот, призначений для утилізації боєприпасів, є компактним та мобільним. Його вага становить лише 12 кг, що дозволяє переносити його на спині бійця. У випадку небезпечних ситуацій до справи вступає третій робот, оснащений зброєю невеликого калібру та гранатометом. Завдяки сучасним прицільним системам він здатний знищувати цілі на значній відстані, забезпечуючи ефективну підтримку у бойових умовах [3].

Серед сучасних технологій боротьби з терористичними загрозами важливе місце займає технологія зворотно-розсіяного рентгенівського випромінювання (ЗРРП). Її особливість полягає у здатності рентгенівських променів не проникати крізь об'єкт, а відбиватися від його поверхні. Завдяки цьому немає потреби у наскрізному просвічуванні, що дозволяє використовувати випромінювання з набагато меншою інтенсивністю, ніж при звичайному проникаючому рентгені. Такий підхід є значно безпечнішим і ефективнішим. Технологія ЗРРП особливо ефективна для виявлення речовин із малою атомною масою, до яких належать вибухівка, наркотичні засоби, спиртовмісні рідини та тканини людського тіла. Це дозволяє швидко ідентифікувати приховані органічні матеріали чи осіб, які потенційно становлять загрозу громадській безпеці. Використання цієї технології значно підвищує точність виявлення небезпечних об'єктів, зменшуючи ризики та забезпечуючи оперативність у попередженні терактів [3].

Розслідування терористичних злочинів вимагає інноваційних підходів до збору й аналізу доказів, адже традиційні методики часто неефективні при високотехнологічних і складних кримінальних правопорушеннях. Основні напрями досліджень включають:

- оптимізацію процедур збору доказів. Розробка стандартизованих інструкцій для документування слідів злочину, зокрема в умовах виявлення вибухових речовин або хімічних агентів.
- модернізацію криміналістичних лабораторій. Впровадження передового обладнання для проведення точних аналізів, таких як ДНК-експертизи чи аналіз слідів кіберзлочинів.
- документування цифрових доказів. Необхідно створити сучасні стандарти для збору, зберігання та передачі електронних доказів із гарантією їх автентичності та збереження.
- психологічний аналіз. Використання експертних оцінок для вивчення поведінки підозрюваних, зокрема у випадках приховування доказів або відмови співпрацювати зі слідством.

Інноваційні технології відкривають широкі можливості для вдосконалення методів розслідування терористичних злочинів. Одним із ключових напрямків є використання Штучного інтелекту (ШІ), який дозволяє аналізувати великі обсяги даних, такі як телефонні записи, відеоматеріали та соціальні мережі, для виявлення підозрілої активності. Також ШІ використовується для побудови моделей прогнозування терористичних загроз на основі поведінкових патернів. Ще одним перспективним напрямом є блокчейн-технології, які забезпечують прозорість і цілісність інформації про докази шляхом надійного збереження даних. Кіберзасоби відіграють важливу роль у протидії тероризму, включаючи розробку програмного забезпечення для аналізу кіберзлочинів, таких як відстеження фінансових операцій терористичних організацій. Крім того, дрони та супутникові системи активно використовуються для спостереження за підозрюваними або визначення потенційно небезпечних місць.

Ці перспективні напрями досліджень спрямовані на створення ефективних і технологічно прогресивних рішень у сфері досудового розслідування терористичних правопорушень, що сприятиме посиленню безпеки та боротьбі зі злочинністю.

Висновки. Досудове розслідування терористичних кримінальних правопорушень є складним і багатовимірним процесом, який потребує постійного вдосконалення методологічних та практичних підходів. На основі аналізу сучасного стану цієї сфери можна виділити кілька ключових проблемних питань: недостатня координація між суб'єктами досудового розслідування, складнощі в збиранні доказової бази в умовах активної протидії терористичних угруповань, а також недостатня адаптація правового регулювання до нових форм і методів терористичної діяльності.

Вирішення цих проблем потребує не лише теоретичних досліджень, але й практичного впровадження результатів у діяльність правоохоронних органів. Таким чином, науковий підхід має стати основою для створення ефективної системи протидії терористичним злочинам, спрямованої на забезпечення безпеки громадян та захист державного суверенітету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Мокляк В. В. Сучасний стан наукового дослідження терористичної діяльності в Україні. *Право і суспільство*. 2019. № 1. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2019/1_2019/part_1/28.pdf (дата звернення 06.03.2025).
2. Дудуров О.О., Калмиков Д.О. Злочини проти громадської безпеки, безпеки виробництва, безпеки руху та експлуатації транспорту: особливості кваліфікації. *Вісник Асоціації кримінального права України: електрон. наук. фак. вид.* 2014. № 1(2). URL: file:///C:/Users/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8C/Downloads/vakpu_2014_1_15.pdf (дата звернення 06.03.2025).
3. Мовчан А.В., Мовчан М.А. Використання новітніх технологій для попередження терористичних загроз. *Науково-аналітичний журнал. Соціально-правові студії*. 2020. Випуск 2 (8). С. 105–111. URL: file:///C:/Users/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8C/Downloads/S&LS_2020_Vol.%203,%20No.%202_105-111.pdf (дата звернення 06.03.2025).
4. Попов В.Ю. Щодо проблеми протидії тероризму в Україні. Від громадянського суспільства – до правової держави: тези XIV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 квітня 2018 р.). Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. С. 165–170. URL: <http://DSpace.univer.kharkov.ua>. URL: <https://ekhnuir.karazin.ua/server/api/core/bitstreams/dc3c215d-dd9b-44b3-9976-1c2a0e4b76e2/content> (дата звернення 06.03.2025).
5. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996, № 30, ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 06.03.2025).
6. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2001. № 25–26. ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 06.03.2025).
7. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 р. № 638-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2003, № 25, ст. 180. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text> (дата звернення 06.03.2025).
8. Попов В.Ю. Методика розслідування терористичного акту. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії: спеціальність 081 – право. Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. Харків 2024. 255 с. URL: <https://old.karazin.ua/docs/work/dysertatsii/popov-dysertatsia.pdf> (дата звернення 06.03.2025).
9. Global Terrorism Index 2024// Institute for Economics & Peace. URL: <file:///C:/Users/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8C/Downloads/GTI-2024-web-290224.pdf> (дата звернення 06.03.2025).
10. Савчук М.В. Організаційно-тактичне забезпечення розслідування терористичних актів, вчинених з використанням вибухових пристроїв. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук: спеціальність 12.00.09 – кримінальний процес і криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. Національний університет «Львівська політехніка». Львів 2019. 257 с. URL: https://old.lpnu.ua/sites/default/files/dissertation/2019/12097/dys_savchuk.pdf (дата звернення 06.03.2025).